

Vissa frågor om förhandsavgörande från EG-domstolen

Sammanfattning

I detta ärende behandlar utskottet regeringens proposition 2005/06:157 Vissa frågor om förhandsavgörande från EG-domstolen.

I propositionen behandlas frågan om hur skyldigheten att inhämta förhandsavgörande från Europeiska gemenskapernas domstol (EG-domstolen) bör hanteras i svensk processrätt. Regeringen föreslår att det införs en ny bestämmelse av innebörd att de högsta domstolsinstanserna skall, i flertalet mål och ärenden, när de beslutar att inte inhämta ett förhandsavgörande från EG-domstolen i beslutet ange skälen till detta. Den föreslagna bestämmelsen påverkar inte den fördrags- och konventionsreglerade skyldigheten för domstolarna att inhämta sådant förhandsavgörande.

Den nya bestämmelsen och övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Det har inte väckts någon motion med anledning av propositionen.

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller regeringens förslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Förhandsavgörande från EG-domstolen	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	7
Propositionen	7
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Förhandsavgörande från EG-domstolen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag med vissa bestämmelser om förhandsavgörande från EG-domstolen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:157.

Stockholm den 9 maj 2006

På justitieutskottets vägnar

Johan Pehrson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Johan Pehrson (fp), Britta Lejon (s), Rolf Olsson (v), Lennart Nilsson (s), Helena Frisk (s), Peter Althin (kd), Elisebeht Markström (s), Jeppe Johnsson (m), Göran Norlander (s), Johan Linander (c), Joe Frans (s), Cecilia Magnusson (m), Kerstin Andersson (s), Leif Björnlod (mp), Christer Erlandsson (s), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Europeiska gemenskapernas kommission (kommissionen) har i ett överträdelseärende mot Sverige gjort gällande att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 234 tredje stycket i EG-fördraget om inhämtande av förhandsavgörande från Europeiska gemenskapernas domstol (EG-domstolen). Den svenska regeringen har bestritt kommissionens påstående om fördragsbrott. Med anledning av överträdelseärendet har inom Justitiedepartementet utarbetats departementspromemorian *Förhandsavgörande från EG-domstolen* (Ds 2005:25), som har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2004/9463).

Lagrådet, som granskat det lagförslag som regeringen har arbetat fram, har i sitt yttrande lämnat vissa ändringsförslag vilka regeringen i propositionen i allt väsentligt har godtagit. Regeringens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen behandlas frågan om hur skyldigheten att inhämta förhandsavgörande från EG-domstolen bör hanteras i svensk processrätt. Regeringen föreslår att det införs en bestämmelse om att de högsta domstolsinstanserna i vissa fall skall motivera sitt ställningstagande i fråga om inhämtande av förhandsavgörande från EG-domstolen. Den föreslagna bestämmelsen påverkar inte den fördrags- och konventionsreglerade skyldigheten för domstolarna att inhämta förhandsavgörande. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Utskottets överväganden

Förhandsavgörande från EG-domstolen

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas lagförslaget i propositionen. Utskottet föreslår att riksdagen antar propositionen.

Regeringen framhåller i propositionen att det av EG-fördraget följer en skyldighet för de högsta domstolsinstanserna att i vissa fall inhämta förhandsavgörande från EG-domstolen och att en sådan skyldighet också kan följa av en internationell överenskommelse som har ingåtts inom ramen för Europeiska unionen. I likhet med regeringen konstaterar utskottet att den fördrags- och konventionsreglerade skyldigheten att inhämta förhandsavgörande från EG-domstolen redan gäller för de högsta domstolsinstanserna i Sverige. Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att det inte bör införas en särskild bestämmelse i nationell rätt om en skyldighet som redan gäller för de svenska domstolarna.

Vidare anser utskottet, i likhet med regeringen, att det finns ett behov av kompletterande regler i svensk processrätt som ålägger de högsta domstolsinstanserna att i vissa fall redovisa sitt ställningstagande i frågan om behovet av inhämtande av förhandsavgörande i det enskilda fallet. Såsom regeringen närmare utvecklar i propositionen har avsaknaden av sådana regler medfört problem. Bland annat varierar redovisningen av domstolarnas ställningstaganden i de nu aktuella fallen, vilket har inneburit att parterna inte alltid ges besked om hur domstolen har sett på saken. Avsaknaden av en redovisning av domstolarnas ställningstaganden har också lett bl.a. till att, som nämnts ovan, kommissionen ifrågasatt om de högsta domstolsinstanserna iakttar skyldigheten att inhämta förhandsavgörande.

Utskottet vill i sammanhanget framhålla betydelsen av att domstolarnas ställningstaganden i dessa frågor kommer till tydligt uttryck. Inte bara parterna i de aktuella fallen utan också andra har ett intresse av att få kännedom om hur domstolen bedömer dessa frågor. Detta gäller särskilt beträffande de ställningstaganden som görs av de högsta domstolsinstanserna, eftersom de är de enda nationella domstolar som kan uttala sig om hur skyldigheten att inhämta förhandsavgörande skall tillämpas. Att domstolarna ger tydligt uttryck för sina bedömningar i frågan och redovisar sina ställningstaganden rörande behovet av förhandsavgörande på ett enhetligt sätt är också enligt utskottets uppfattning ägnat att stärka förtroendet för rättskipningen.

Mot denna bakgrund och på de skäl som regeringen i övrigt anför i propositionen föreslår regeringen i huvudsak följande. Om en part har yrkat eller på annat sätt väckt frågan om inhämtande av förhandsavgörande från EG-domstolen, skall de högsta domstolsinstanserna, också i de fall de beslutar att inte inhämta ett förhandsavgörande, uttryckligen ta ställning till frågan. I de fall domstolen beslutar att inte inhämta ett förhandsavgörande, skall den i sitt beslut ange skälen till detta. Domstolar och myndigheter som omfattas av skyldigheten att begära förhandsavgörande omfattas av den föreslagna regleringen. Något ställningstagande behöver dock inte redovisas vid handläggningen av ärenden om resning, återställande av försutten tid eller domvilla.

Utskottet, som noterar att regeringens lagförslag inte har mött invändningar i någon motion, anser att förslaget är väl avvägt och har en i alla delar ändamålsenlig utformning. Utskottet tillstyrker således propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2005/06:157 Vissa frågor om förhandsavgörande från EG-domstolen:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag med vissa bestämmelser om förhandsavgörande från EG-domstolen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag med vissa bestämmelser om förhandsavgörande från EG-domstolen

Härigenom föreskrivs följande.

Redovisning av ställningstagande

1 § Om en part i ett mål eller ärende vid en domstol eller myndighet, som omfattas av skyldigheten att inhämta förhandsavgörande från EG-domstolen, har yrkat att ett förhandsavgörande skall inhämtas eller på annat sätt väckt frågan om en sådan åtgärd, skall domstolen eller myndigheten, i de fall den beslutar att inte inhämta ett förhandsavgörande, i sitt beslut ange skälen till detta.

Första stycket gäller inte vid tillämpningen av 58 eller 59 kap. rättegångsbalken, 37 b eller 37 c § förvaltningsprocesslagen (1971:291) eller 42 § lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Förhandsavgörande enligt vissa internationella överenskommelser

2 § En domstol skall eller får inhämta förhandsavgörande från EG-domstolen om tolkningen av en bestämmelse i en internationell överenskommelse, som Sverige har tillträtt och som har ingåtts inom ramen för samarbete i Europeiska unionen, i den omfattning som Sverige enligt överenskommelsen har åtagit sig att ålägga domstol sådan skyldighet eller att ge domstol sådan behörighet.

Om en annan lag innehåller någon bestämmelse om domstols rätt eller skyldighet att begära förhandsavgörande från EG-domstolen, gäller den bestämmelsen.

Regeringen ger i Svensk författningssamling till kända åtaganden enligt första stycket och bestämmelser enligt andra stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006, då lagen (1997:895) om rätt för svensk domstol att begära förhandsavgörande från Europeiska gemenskapernas domstol i vissa fall skall upphöra att gälla.